

У прошлу суботу, 26. јула, на концерту у Биограду, Марко Перковић Томпсон, како пише "Слободна Далмација" [\[1\]](#), обратио се публици речима: "Нећу више шутјети, доста је! За дом смо спремни, иако издајници то не би хтјели. За дом!", викнуо је он, на шта му је из десетак хиљада грла одговорено: "Спремни!". Онда је Томпсон позвао публику да заједно с њим отпевају „Чавоглаве“, "али не као до сада", нагласио је Томпсон, "него као 1991, са повицима `За дом – спремни`, колико год то некоме сметало". У тој песми посебно се истичу стихови: "Чујте српски добровољци, бандо, четници, стићи ће вас наша рука и у Србији!" [\[2\]](#). Није то једина песма у којој Томпсон помиње "пријатељску посету" хрватских бојовника Србији. У верзији песме "Ево зоре, ево дана" из 1991, коју Томпсон такође често пева на својим концертима, уз одушевљено клицање публике, поручује се: "Ој Хрвати, браћо мила, дубока је вода Дрина, Дрину ћемо прегазити, а Србију запалити!". Ипак, најружнија песма, из колекције Томпсонових концертних остварења, свакако је она: "Јасеновац и Градишка Стара, то је кућа Максових месара. /Кроз Имотски камиони журе, возе црнце Францетића Јуре. /У Чапљини, клаоница била, пуно Срба Неретва носила. /Ој Неретво теци низа страну, носи Србе плавоме Јадрану" [\[3\]](#).

Треба рећи да је Томпсон, недељу дана пре концерта у Биограду, одржао концерт и у нашим домовима, у Србији. Наиме, ХТВ је 19. јула, на свом другом програму, емитовао Томпсонов концерт, одржан на загребачком Максимиру, јуна 2007. Пошто је ХТВ саставни део готово свих кабловских пакета овдашњих ТВ дистрибутера, Томпсонов "естетски перформанс" могао се пратити и у целој Србији. Због тога су се одмах огласили представници Удружења новинара Србије. Томе је "Политика", 22. јула, посветила један текст [\[4\]](#). "Политика" је још један дан наставила да пише о овом случају. Наиме, сутрадан, 23. јула, "Политика" је објавила и два чланка на ту тему. У једном се преноси разговор са Милошем Живковићем, асистентом на Правном факултету у Београду и стручњаком за медијско право. У чланку се каже да, по мишљењу Живковића, наши садашњи прописи "не регулишу одговорност иностраних програма. (...)Нека домаћа телевизија са седиштем у Београду, на пример, може да буде кажњена по нашем закону, али `Дискавери` или ХРТ, који овде нису добили дозволе, не подлежу санкцијама наше државе. Онда би, дакле, било логично да су одговорни кабловски дистрибутери". Међутим, упозорава Живковић, "Републичка радиодифузна агенција још није донела пропис по коме би кабловске оператере и програме унутар кабловског система ставила под свој надзор" [\[5\]](#).

У другом чланку, објављеном истог дана у "Политици", преноси се изјава Ефраима Зурофа, директора центра „Симон Визентал“. Он је Томпсонов концерт недвосмислено назвао "фашистичким" [\[6\]](#). "То је тешка увреда за српски народ", рекао је Ефраим Зуроф, "и тешко ми је да поверујем да су српски провајдери емитовали такав концерт."

(...)Саосећам са свим оним људима који су изгубили рођаке у усташком погрому, а сада су морали да трпе нечију носталгију за временом усташа, на малим екранима. (...)Оператери треба да схвате да се тако нешто једноставно не ради", закључио је овај истакнути борац против фашизма.

Међутим, ова три, иначе веома уздржана и сасвим пристојна "Политикина" чланка, објављена у два дана, у којима се проблематизује емитовање Томпсоновог концерта у Србији, изгледа да су поприлично разгневила поједине представнике Друге Србије. Огласио се, најпре, Бранислав Јелић, званични оснивач Е-новина [\[7\]](#), и у овом медију, који хоће да игра функцију "идеолошког бича" Друге Србије, објавио љутит коментар на рачун "Политике". "Читање `Политике` изазива исту нелагодност као да вам је грешком или дебеовском подметачином руку допао туђи медицински картон, до распадања крцат историјама болести", написао је Јелић. Јер, по њему, ови "Политикини" чланци написани су "у најбољој традицији`

Одјека и реаговања`"

, све са "добрим старим и одвратним реченица тако блиским српским демократским тековинама", које показују "севернокорејанску посвећеност `Политике` забранама и контроли"

[\[8\]](#)

Исту изненадну бригу за слободу медија показао је угледни ВИП блогер Б92 и чести гост и коментатор ове телевизије, Јакша Шћекић. У коментару под називом "Цензура на мала врата" [\[9\]](#), Шћекић каже да "ја сад не би (граматика је изворна – А. С) тумачио и објашњавао зашто баш сад ХРТ репризира Томпсонов концерт. А и баш ме брига ВТW". Али, оно што Шћекића брига јесу "мишљења и ставови из `Политике`". Њему смета идеја да би кабловски оператери морали да спрече емитовање такве врсте програма у Србији. Он каже да је то увођење цензуре и пита се који ће "ценсор (правопис је изворни – А. С) затамњивати и скидати канале кад помисли да програм није или неће бити по укусу нације". Шћекић објашњава да су ХРТ програми "нелегално у српским кабловским системима", јер "ХРТ једноставно не даје и не склапа уговоре са КДС – бар кад је Србија у питању". Из тога закључује да би дистрибутери, ако би се држали прописа, морали да сасвим искључе ХРТ. Они то, међутим, не раде јер се "ХРТ много гледа у Србији". А ХРТ се гледа јер је једноставно бољи од РТС. "Њима се ТВ Дневник завршава тачно у 24-том минути, а у 20.00 почиње друга емисија. Можеш да навијеш сат по њима", одушевљен је ХРТ-ом Јакша Шћекић. Он се зато и љути што тако фину телевизију, у тој мери бољу од наше, неко у Србији хоће да омета и цензурише. И зато, закључује Шћекић, "мој проблем је кад ми неко у име нечега или некога хоће да одреди шта могу да гледам, а шта не".

Заиста је дирљива брига "другосрбијанских" медијских посленика за слободу јавне речи

код нас, поготово ако се има у виду да се ова брига јавила баш у тренутку када се наша јавност коначно побунила због емитовања фашистичког треша у Србији, попут Томпсонових концерата. Занимљиво је, међутим, да Бранислав Јелић, као оснивач једног електронског портала, и Јакша Шћекић, као дугогодишњи сарадник Скај телевизије и супервизор и реформатор ТВ НС [\[10\]](#) изненада немају појма о тако елементарној ствари као што је „скрембловање“ неодговарајућих садржаја из кабловског ТВ програма.

Није реч ни о каквој "цензури", како то зову Јелић и Шћекић, већ о појави за коју зна сваки просечни корисник овдашњих кабловских телевизија. Наиме, свако ко прати спортске догађаје био је сведок повремених искључивања ХРТ, РАИ, ТВЕ или ДСФ када се преноси утакмица за коју је одређени национални канал у Србији већ откупио ТВ права (рецимо Б92 за Лигу шампиона). Тада кабловски оператери једноставно искључе сателитски програм који преноси исти догађај. Некада такво искључење уме да потраје и данима. Рецимо, током зимских олимпијских игара, у Торину 2006, ХРТ је био учестало искључиван, јер је ексклузивно право на пренос Олимпијаде за подручје Србије имао РТС (неким кабловским оператерима, наиме, то укључивање и искључивање ХРТ-а је било дојадило, па су угасили цео овај ТВ канал на неколико дана) [\[11\]](#).

Нико такву праксу није звао цензуром и нико се због тога није бунио. Али, само помињање могућности да српски кабловски дистрибутери искључе ХРТ током преноса Томпсонових концерата, одједном је, за Другу Србију, добио карактер најстрашније цензуре! Треба рећи да они који се залажу за онемогућавање неофашистичке пропаганде у Србији никако не желе увођење обавезе "политичке коректности" на мале екране, већ само подсећају на елементарно право да се одбије ширење програма са фашистичким садржајем. Реч је о изузетку који се прави само код одређених програма изузетно проблематичне садржине. А јасно је да је величање ушаштва, као облика фашизма, довољно проблематично да може спадати управо у ту категорију програма.

Треба само замислити како би реаговали, рецимо, израелски кабловски оператери ако би се у њиховој ТВ понуди нашао канал у коме се емитује концерт неког немачког певача који слави Аушвиц и радосно пева о "ветру који разноси јеврејски пепео по европском небу", док га десетине хиљада неонациста одушевљено поздравља уздигнутом руком?! Ако би израелски оператер искључио такав канал током трајања концерта, да ли би то била "цензура"? Или би то била сасвим легитимна реакција једног друштва на одређену морбидну, естрадно-политичку појаву?

Сасвим је друго питање, наравно, зашто тако нешто у Немачкој није могуће, док се у

Пише: Слободан Антонић
субота, 01 август 2009 17:34

Хрватској дешава пред очима читаве Европе? Чак ни у Србији, коју одређени кругови непрекидно оптужују за фашизам и чија се денацификација непрестано захтева, није могуће ни замислити да РТС, рецимо, преноси концерт Баје Малог Книнџе, који, пред 70.000 хиљада одушевљених људи, пева: "Не волим те, Алија зато што си балија, носила ти Дрина сто муџахедина". Или, да наставимо повлачење паралеле, вероватно да би и ЕУ и НАТО одмах реаговали ако би РТС преносио концерт оног анонимног реп састава који, засада само на јутјубу, у песми "Нож, жица, Сребреница" пева како у Сребреници "више нема Муслимана", јер "бајонетом својим клао их је батко, јер само је један генерал Младић Ратко" и "потурице одвратне од Турака сте гори, кољи Ратко, кољи...", и сличне глупости [\[12\]](#). Али, тако нешто, на срећу, у Србији није могуће. Јер, не само да је РТС далеко опрезнији у таквим стварима од Шћекићевог "медијски беспрекорног" ХРТ-а, већ такав политичко-естрадни феномен, какав је Томпсон у Хрватској, овде једноставно нема свог пандана.

Такође, кад већ поредимо Хрватску и Србију, ваља рећи да је однос интелигенције према појавама фашизма, у једној и другој средини, сасвим различити. Док у Србији поједини интелектуални кругови позивају на узбуну и код најмањег испољавања фашизма, често налазећи фашизам чак и тамо где га објективно нема, дотле у Хрватској поједини угледни интелектуалци директно подржавају Томпсона и његову "уметност". Тако се у отвореном писму групе "угледних хрватских интелектуалца", у којој се нашло шесторица академика, двојица бискупа и бројни универзитетски професори, упућеном 20. јуна 2008. лично Томпсону, каже: "Ваши наступи побуђују племените осјећаје солидарности, а емоције буде оптимизам који из равнодушја и резигнације подиже мноштво људи". Одаје се захвалност Томпсону "на дјелу, које својом гласом, пјесмама и јавним наступима дарује хрватском народу" и позива се да се не обесхрабри "због ситних и приземних подметања... и прљаве кампање која се води против Вас" [\[13\]](#). Те "емоције које буде оптимизам" вероватно се у хрватској публици, по овим интелектуалцима, треба да пробуде код слушања речи: "У Чапљини, клаоница била, пуно Срба Неретва носила" и "Дрину ћемо прегазити, а Србију запалити!".

Занимљив је и однос Хрватског хелсиншког одбора (који треба да је тамошњи пандан Хелсиншког одбора Соње Бисерко), према феномену Томпсона и неоусташтва. ХХО је, наиме, 21. јула 2008. осудио али не Томпсона, већ "забрану" Томпсоновог концерта у Умагу! Председник Стјепан Месић је, наиме, на захтев истарског посланика Дамира Кајина, свој долазак на тениски турнир у Умагу условио отказивањем Томпсоновог

концерта, заказаног за 25. јули. ХХО је зато оштро критиковао "притисак председника Републике на твртке и законски дозвољена окупљања". "Док Томпсонове пјесме нису забрањене", истакао је ХХО у саопштењу које је потписао Иво Банац, "док он сам не позивље на протузаконито дјеловање, закон га мора штитити". ХХО, на крају, упозорава хрватску власт и хрватску јавност, на то да "забране Томпсонових наступа могу ослабити демократски поредак" и да певача "треба деактивирати, а не од њега произвести нагазну мину за хрватску демократију" [\[14\]](#).

Али, ако је право чудо колико хрватска јавност нема слуха за српске трауме због усташких злочина у Другом светском рату, још веће је чудо колико је тај исти феномен присутан и у Другој Србији. Заиста је запањујуће да осуда емитовања у Србији Томпсонових концерата буде прочитана као "увођење цензуре на мала врата" (Шћекић) или као "севернокорејанска посвећеност забранама и контроли" (Јелић). Такву врсту "увртања" истине и изазивачког цинизма могао би да покаже само неко ко или ништа не зна о прошлости овог народа (па мисли да су речи "Јасеновац и Градишка Стара, то је кућа Максових месара" део некаквог рекламног спота за сувомеснате производе), или неко ко нема било какав осећај за овдашњу политику.

Међутим, ако погледамо текстове, рецимо, Шћекића, видећемо да то просто није случај. Шћекић и те како има осећај за политичка збивања и алармира јавност чим примети неко неосуђено испољавање српског национализма. Тако у тексту карактеристичног наслова "Много је озбиљно", Шћекић скреће пажу на део говора Велимира Илића у скупштини у коме овај каже: "Ви идете Карађорђу у посету у Орашац, а позивнице шаље Расим Љајић, мој друг, свака част, али то је вређање достојанства ове државе, Карађорђа, то је увреда за све што је српско". "Ако ово прође незапажено", позива на узбуну Шћекић, "ако се на ово не реагује, онда смо као друштво у великом бедаку. (...)

Ако ово прође незапажено

(а изгледа да смо оуглали на све и свашта па нам је све нормално), онда са свима нама дефинитивно нешто није у реду. А на овим просторима кад крене да се броје крвна зрнаца то се никад није добро завршило".

[\[15\]](#)

Заиста је занимљиво како је Шћекић у случају ове Вељине двосмислене изјаве био први на бранику борбе против српског национализма, а у случају Томпсонових концерата и испољавања недвосмисленог хрватског национализма (па и фашизма) одједном такав феномен престаје бити нешто што је "много озбиљно", одједном "пребројавање крвних зрнаца" више није толико опасно, већ у први план избија питање слободе говора, слободе медија и слободе гледалаца да може да слуша шта жели. Како то? По чему је то српски национализам толико опасан да су код њега чак и неинтелигентне двосмислице "много озбиљне", док је хрватски национализам тако бениган да се слободно може узети

у заштиту чак и ширење отвореног неоусташтва по Србији?

Одговор на ова питања већ је дат у неким ранијим чланцима о Другој Србији, писаним како од стране потписника овог текста, тако и од стране неких других друштвених научника (Зоран Аврамовић, Мирјана Радојчић, Милош Кнежевић, Владимир Милутиновић итд). У својој критици српског национализма, наиме, Друга Србија је временом постајала све радикалнија и радикалнија, да би се на крају и сама нашла на типичним националистичким позицијама, али не српског, већ хрватског, бошњачког или албанског национализма, зависно од прилике. Она се већ толико навикла на сопствене националистичке ставове ("изгледа да смо оуглали на све и свашта, па нам је све нормално", што би рекао Шћекић), да јој више претерано не сметају чак ни екстремне форме, рецимо, хрватског национализма.

Ова "националистичка критика национализма" одавно је постала потпуно контрапродуктивна. Уместо да гаси, она својом грубошћу, ароганцијом и цинизмом само распаљује најпримитивније страсти српског национализма. Вероватно би Друга Србија била коначно задовољна темпом "денацификације српског национализма" ако би се у Србији Томпсонови концерти могли видети не само на кабловским каналима, већ и на РТС-у. Али, резултат такве "денацификације" био би само то да се и у Србији убрзо појави сличан естраднофашистички треш, као што је Томпсон.

Одбрана права на долазак Томпсона и његових естрадних бојовника, преко мреже овдашњих кабловских оператера, у српске домове, само је первертирани израз једног становишта које је, због идеолошког слепила, одавно изгубило везу са друштвеном стварношћу. Оно и нас хоће да увуче у свој надреални свет, у коме је нормално оно што није нормално, а ненормално оно што је нормално. Да, осећај за национално достојанство је нешто сасвим нормално, и не, увођење Томпсона у српске домове није и не може бити нормално у српском друштву. "Елементарно, драги Вотсоне", што би се рекло у литератури. "Елементарно" за све. Па и за Другу Србију.

[1] <http://www.slobodnadalmacija.hr/Spektakli/tabid/79/>

[2] <http://www.youtube.com/watch?v=5ngonnDp9C4&feature=related>

[3] <http://www.youtube.com/watch?v=Wt59eRhS46Y>

<http://www.youtube.com/watch?v=sp4qQ-kkutE>

[4] <http://www.politika.rs/rubrike/Drustvo/Ko-je-tompona-pustio-u-srbiju.sr.html>

[5] <http://www.politika.rs/rubrike/Drustvo/Tuzilac-cheka-da-Tompson-zapeva-u-Srbiji.sr.html>

[6] <http://www.politika.rs/rubrike/Drustvo/Zurof-Emitovanje-Tompsonovog->

[7] <http://www.e-novine.com/index.php?news=16943>

[8] <http://www.e-novine.com/stav/28221-Nita-uspeva-kao-neuspeh.html>

[9] <http://blog.b92.net/text/11140/Cenzura%20na%20mala%20vrata/>

[10] Шћекић је јавно предлагао да се ТВНС реформише тако што ће се сви запослени у тој телевизијској кући отпустити, а онда "да видимо ко ће да се врати" (<http://blog.b92.net/text/5088/Ja%20sam%20ZA/>)

[11] http://www.danas.rs/vesti/sport/mrak_kada_je_najzanimljivije.18.html?news_id=156397

[12] <http://www.youtube.com/watch?v=3ytYZxggquQ&feature=related>

[13] <http://www.slobodnadalmacija.hr/Hrvatska/tabid/66/articleType/>

[14] <http://metro-portal.hr/vijesti/spektakli/hho-stao-u-u-obranu-thompsona>

[15] <http://blog.b92.net/text/7538/Mnogo%20je%20ozbiljno/>